

1. ΘΕΜΑ

Επίθετα σε *-ύς/-ιά/-ύ* και *-ής/-ιά/-ί*

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ο βαθύς, η βαθιά, το βαθύ

ο σταχτής, η σταχτιά, το σταχτί

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Επίπεδο μέσων και πιο συγκεκριμένα Β΄ ΚΕΓ και 2 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

- Κλίση επιθέτων

Ειδικότερα

- Μορφολογικές τάξεις επιθέτων
- Συνίζηση
- Κλίση θηλυκών σε *-α*

Τα επίθετα αυτά παρουσιάζονται στις παραδοσιακές γραμματικές σε δύο χωριστές τάξεις με βάση τη γραφηματική απόδοση του θεματικού φωνήεντος *-i-*: (α) *-ύς/-ιά/-ύ* και (β) *-ής/-ιά/-ί*. Αυτός ο διαχωρισμός έχει και ιστορική βάση καθώς η πρώτη τάξη αποτελεί την εξέλιξη της λόγιας τάξης των επιθέτων σε *-ύς/-εία/-ύ*, ενώ η δεύτερη απαρτίζεται από επίθετα που αποτελούν νέους σχηματισμούς της δημοτικής. Ωστόσο το σχήμα κλίσης είναι το ίδιο, και για το λόγο αυτό παρουσιάζονται εδώ ως μια τάξη.

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) Αδυναμία συσχέτισης των τριών γενών του ίδιου επιθέτου – και, αντίστροφα, δυσκολία παραγωγής των άλλων γενών δεδομένου ενός από αυτά.

(β) Αδυναμία παραγωγής των τύπων που δεν εντάσσονται εύκολα στο σύστημα της κλίσης (κυρίως των πλάγιων πτώσεων).

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Πίνακας καταλήξεων

Ενικός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	<i>-ύς -- -ής</i>	<i>-ιά</i>	<i>-ύ -- -ί</i>
Γενική	<i>(-ιού/-ύ -- -ή)</i>	<i>-ιάς</i>	<i>(-ιού/-ύ -- -ί)</i>
Αιτιατική	<i>-ύ -- -ή</i>	<i>-ιά</i>	<i>-ύ -- -ί</i>
Κλητική	<i>-ύ -- -ή</i>	<i>-ιά</i>	<i>-ύ -- -ί</i>
Πληθυντικός			
Ονομαστική	<i>-ιοί</i>	<i>-ιές</i>	<i>-ιά</i>
Γενική	<i>-ιών</i>	<i>-ιών</i>	<i>-ιών</i>
Αιτιατική	<i>-ιούς</i>	<i>-ιές</i>	<i>-ιά</i>
Κλητική	<i>-ιοί</i>	<i>-ιές</i>	<i>-ιά</i>

- Ο τόνος σε όλη την κλίση πέφτει πάντα στη λήγουσα
- Η γενική του ενικού του αρσενικού και του ουδέτερου δεν είναι εύχρηστοι

Τα επίθετα σε *-ύς/-ιά/-ύ* αποτελούν την εξέλιξη στη δημοτική της λόγιας τάξης των επιθέτων σε *-ύς/-εία/-ύ*. Για το λόγο αυτό, τα επίθετα αυτά είναι δυνατό να ακολουθούν και το λόγιο σχήμα σε επίσημο ύφος και στερεότυπες εκφράσεις. Γενικά πρόκειται για μια μικρή σε αριθμό ομάδα επιθέτων, τα οποία όμως είναι ιδιαίτερα εύχρηστα.

βαθύς, βαρύς, ελαφρύς, μακρύς, παχύς, πλατύς, φαρδύς

Τα επίθετα σε *-ής/-ιά/-ί* αποτελούν μια ιδιαίτερα παραγωγική κατηγορία. Δηλώνουν κατά κύριο λόγο το χρώμα ή την ύλη, και παράγονται από τα αντίστοιχα ουσιαστικά.

βυσσινής, δεξής, κανελής, καφετής, πορτοκαλής, χρυσαφής

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ασκήσεις μετασχηματισμών με τη συνοδεία γνωστών και συχνόχρηστων ουσιαστικών διαφανούς γένους.

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΒΣ5: Επίθετα σε *-ύς/-εία/-ύ*

ΜΠ4: Το γένος

ΑΤ58: Συμφωνία στοιχείων μέσα στην ονοματική φράση

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 132-137.